rum libro·iij·titulo·x·
Sententia excōicatōis·suspēsiōis
q interdī q solutōis·li·v·ti·vij·
Testamētis q vltimis volūtatib⁹
libro·iij·titulo·vj·
Vt lite pendēte nihil innouetur
libro·ij·titulo·v·
Vita q hōestate clericor·li·iij·ti·j·
Verbor sigficatōib⁹·li·v·ti·viij·

Nota·i libris Clemētinar De
retaliū fiit tituli siue rubricē·xlvij·
In pmo libro·xj In secūdo·xj·
In tercō·xvj· In qrto·j·
In qnto·viij·

Scire debes q pmisse sunt ru
bricē dūtaxat decretaliū·lz talium
plurime ponūt in legū Codicib⁹·

Sed qz decreti rubricas nimis eēt tediosū enūerare ꝓpter maximaz multitudinē·Ne tn naturā eius ptereaz·vsus sbūgā totā materiā decreti sigficātes In genē de qlibet distictōe q oib⁹ qōib⁹ cūctar causar·

Collige versus quid vult distinctio queuis·
Vt videat quisqz suum ius hominisqz·
Vt sciat per que consistunt iura quiritū·
Et cur dicatur res ecclesiastica canon·
Regum cur fuerint a primo condita iura·
Nec licet cuiqz ius naturale mouere·
Nec mala peccati distinguit iudificati·
Ex hac cognosces qui leges coposuerūt·
Re qua ius iure cosuetudine differt·
Vt naturali cedant que cōstituūtur·
Sic legi regum lex pualet ecclesiar·
Mandat iuris q legum vinclatur vsus·
Omnia iustitie discretio prouide pensat·
Non dispēsatur vbi naturale patet ius·
Sic nec agas leuia q quis vitet grauiora·
Tempus in hac disce·quo canon cepert eē·
Respiceas quot erant q eos qui cōstituerūt·
Actor fit papa·si cōcilium celebrādum·
Dicitur hic q bis sinodus celebratur in anno·
Nec monstrat quid decretalis epistola possit·
Tanto quis valet quo quis rōnibus instat·
Sūmos seu minimos recitans locat inferiores·
Ista loca distinguit q ordinat ecclesiar·
Consecrat hec omnes maiores siue minores·

Discutit ista genus patriaz vitaqz sacrandi
Hec dat auiqz suu veniale de crimine distas
Sic post baptisma otetus oiuge sola.
Hac augustin? nubes vota reqrit.
Ista sacratoz otractu danat a odit.
Hac locus a tam tepus pua notatur.
Contradicit hec per conaliu manicheis.
Tangit a hec que otineant offerre volentes
Instruit hec leuita mimoz qp cotineat se.
Ordo sacer non detur ei si quis bigamus sit.
Femina pontifici psona domestica non sit.
Ista docet presul qd debet sobrius ee.
Astruit hec prudes qd debeat ee sacradus.
Hec phibet legere gentilia metra sacratu.
Scripturas sacras sacradus scire iubetur.
Amonet hec illum qui non extrinseca nouit.
Nisi sit ornatus hic non admittit ipe.
Couenit ee modu gressus verbiqz abiqz.
Tutius est ipi si sit cuctis bonus hospes.
In factis verbis hunc codecet ee pudicu.
Gloria potificis est vt paul ingluuies sit.
Expedit vt non sit paussoz quisqz sacerdos.
Respuit hec hominem distinctio litigiosu.
Mittit in interitu cupidus hoc fenus abhorres.
Abiciatur sacradus in hac si neophitus.
Non venit ad clerū qui corpus habet viciosu.
Iudicat hec pmo guiter ꝗ post moderet miseret.
Sacrari vetat hec oes quos cura stringit.
Prepositus pmo datur hic pposterus ordo.
Idarco vetat hos qz sepius hij repetuntur.
Reicit hec seruos sine libertate sacrados.
Eicit abscisos a corporibo viciatos.
Condenatur in hac generatio psbiterozz.
Hic baptisatus phibetur si fuit eger.
Hec vetat abbate monachos volente sacrari.
Officiu negat hec nisi sit bene quisqz pbatus.
Nullus erit psul nisi que sacer ordo decorat.

Indigni laici iubet hec
ne potifices sint.
Clerus plebs priceps
ꝗ elegit ꝗ petit ꝗ vult.
Vsurpas laicus id vt
eligat audiat istaz.
Hz docet ꝗ qd tribua
tur psul ordo

Cum dissensio sit a plumbo edita stabūt.
Vt sacretur ab oibus archiep̄s h̄ vult.
Instituitq; iubet a p̄sbite p̄sbiteros hec.
Vult hec sacrari si cui dubius fuit ordo.
Si vult hoc p̄sul lectores cōdiat abbas.
Eccia titulo ve carēs non pmoueat.
Respice dcā patrū ne pmoueas alienū.
Abiunt h̄ recipi qui dimissoria non est.
Tute suscipis quē formata tuetur.
Punit maiores dum pmouent inferiores.
Distinguit tps hec in quo pmoueātur.
Tpa distinguit q in his ieunia ponit.
Rectos iudicat hec modulos interstitioq;.
Ista dat annoq; nūerū quo pmoueātur.
A q̄bus ipsa prīs electio dēat eē.
Sed loca pōtificis voet hec q p̄sbiteroq;.
Crimine quo careat sacrādus in hac replicat.
Hec dat pauperibo lapsosq; voet reparare.
Vt nec osensū det peccatis alienis.
Sollicitus sit ep̄s oppressos releuare.
Cōgruit vt p̄sul fore primū nouiter hospes.
Incautū largū vetat hoc venātibus obstat.
Hac datur impēsa viduas inopesq; tueri.
Respuitur clerus si non pius aut cupidus sit.
Istic regula sit q cp bene p̄positus.
Ex hac sacrari phibētur litigiosi.
Tutius ante petat nisi sit satis eccie res.
Hec plus corde pbat dno q̄ voce canendū.
Hec dat obedire maioribo inferiores.
Non negat iste suas mādare vices patriarchā.
Sed non omnino vetat ista tacere minores.
Vt seculi prīceps non ordinet eccie res.
Vrbs non signatos apices non vult neq; mittit.
Est ius mumiri peregrinū quinq; sigillis.
Vniuersale nullum sunt ista vocari.
Ista vetat ne qui celebrēt nisi pallia dētur.
Moribo indecori non pallio sūt decorādi.

Absit vt vna hēat dū os puincia patres.
Densū versibo his dat cause q̄stio quis.
Dānat emētes spūalia gracia christi.
Ingressum vendens vel emens perit eccīarū.

Si pro pbendis deberis qd simon hres.
Crimins ignorās fiet reus ille paterni.
Eccām reddit ista vix q ordine prestet.
Rursus pmotos abscidit ius pmouēdos.
Eccā pax plena sibi clericq negatur.
Causa putens cū sit cūctis non qritur ordo.
Ad ius vel sinodū nullus trahat expoliatū.
Vim talem subeat qlem fecisse volebat.
Ad testesq duos psul iuridatur aptos.
Si cadit accusans non cogitur reus vltra.
Respuitur iure vox dilatoria si fit.
Vir bonus accusat quēuis licet inferior sit.
Mādato legis datur accusatio scriptis.
Qd plene restitui deat ius edocet one.
Vtitur iudicijs quāto fuit expoliatus.
Apte tractetur quāuis induda detur.
Restat vt infamis q bo sine lege tacēs sit.
Vox inimica domestica vox non obest alieno.
Mitti vel duci non debet ad exteriores.
Libere ab hac non stat sil' quē sua culpa remordet.
Iudex auditor non fiat psulis vnus.
Iudicio nullus vnqp dānabitur absens.
Exigitur ne qs in quo cadit hoc repetatur.
Torquet in actorem sibi vox abiecta reatum.
Omnis anathema nec agat nec testificetur.
Rite tacet quis minor illū si tenet etas.
Dum ne qs agere neqas q testificari.
Ius statuit ne sit qs vnqp testis q actor.
Nunqp dānetur qs cum non possit adesse.
Dat ius q qs agat pro se ciuilia tm.
Mittit famosū neglecta pbatio flagris.
Est accusādus semel q bis terq vocādus.
Nemo pauret crimen ciuilia curet.
Hanula iuris iubet vt sinodalia fiant.
Reuera malus est mala ciius que male pādit.
Aut caput aut lingua delatori capuletur.
Omnes infames tacēt aut crimine tenti.

Presulis obiecta n' vea
proles reprobaris.
Iudicū expetere nunqp
debes alienum.
Alter adesse pōt si sit p
uinda discors.
Si cadit accusans non
cogetur reus vltra.

Est qui dum viuit nemo sibi substituendus
Tutius semp erit hic qui se dante recepit.
Dat ius ne statuat successorem sibi psul.
Nullus amicoz mihi psit vt eligar vnus
Eleus cum sim pstatur cautio dani.
Est secu standu sentetia mi retant ipm
Ordinis est ne qs vnqp redeat sine scriptis.
Si qs anathema statuit virtute carebit.
Judicis a alterius nullus est ordo petendus.
Curent primates bene sua non aliena.
Non dubites dote cum basilica retinenda.
Ordinet a seruet dispenset non alienat.
Nil pterqp duos psumat sumere solidos.
Judicat vt laicus clerū non attrahat vllus
Judiciū secli seqtur suspensio cleri.
Seu bona seu mala sit setetia dico tenenda.
Dico qp ppum potent quid clerus habere.
Ecce si res vendis vel emis sibi reddas.
Si dare vis a des dare non potes ecce res
Ex re coi quesitis vtuntur eque.
Si fortasse voles testari de ppo des.
Ecce baptismali dande decime sunt.
Tpa longa trahūt ius fuerins a decimaz.
Jus est ne qs plus repetat qp debeat alter.
Non nisi ciuili re frater testis betur.
Tale quid exercens non det clericus ee.
Si tulerit plusqp dederit iam fenus betur.
Est male qsitis elemosina non fit alienis.
Si male qsita tenet digne no penitet vllus.
Infuria non pena datur cui pena notatur.
Nec retinere licet que fuit pmissa patrono.
Solu woe nequit ordinari mulieris.
Tali die deum placitu non debet haberi.
Atqz pbatur in hac pbatio dada negati
Nec ofessio fit nec iuramenta coacta.
Tollere non potent que ofert solus honore.
In gnibus si sit denictus eiciatur.
Datur in hac monachi
pastores eciaz.
Abbas eciam psul de
bet dare curam.
Hic legit qp ius a rem
pscriptio tollit
Quadragenis omnibus
pscriptio religios.
Tales si teneat ius no
tu ergo gubernet
Vsurpans sine iudicio
rem decidet a re
Respuit a laicis ius ec=
clesias retinere.
Quertur an liceat cor
dis dimittere wtu.
Vt sua casaldus teneat
que deserat eger.
Omne mosteio remane
bit nec redit ille.
Dum redit illicite q con
tulit illa manebūt.
Terminat hec apo alu
num sinodale statutu.
Vt non abbates a psu
le constituatur.
Vt psul clerū non im=
pediat mochandu.
Ipo nolente tame non
suscipiat alter.
Sed iaz canonicos ca
non phibet mochari
Que pater offert si pla
cet exit cu fit adultus.
Visa mox westez si non
pater abdicat b stet.

Offert inuitum nec seruat religionem.
Et si forte placet monacho trāsire licebit.
Prima sit ex titulo sit cōmendata secūda.
Eccīam remui vetat hac aliaqz cupiri.
Tercia ne liceat tractare negocia secli.
In clara veste phibetur clericus eē.
Examē ꝓpum fugiens sine spe ḡduum sit.
Juramēta licet hoī dare qn̄ ncē.
Si sic eē putat vt ait non peiorat ipē.
Taliter exēplo qō obediat iste ꝓbatur.
Vota ꝓmissa mutētur turpia si sint.
Dum piurare cogis piurus haberis.
Ex iusta cā multis licet arma mouere.
Fiet bellum iustū si pro rebus repetēdis.
Fas est quādoquidē scio succurrit armis.
Inferriqz docet vindictā questio quarta.
Cum sit ad hoc positus vt puniat ille meretur.
Jura iubent hoies puersos ad bona cogi.
Eccīe rebus sint heretica spoliandi.
Tandē de clero nulli licet arma mouere.
Si q̄s es hereticus tua sit sentētia nulla.
Interdū mali post mortē corripiūtur.
Crimine p̄donum non dānetur domus eius.
Tuta sit eccīa quā lex priuata tuetur.
Et si subseq̄tur lex altera derogat illi.
Mentē dimam rumātes sortilegi sunt.
Vita non viuūt qui peccāt ista tenētes.
Noia materiā que per ꝓmordia siipsit.
In quattuor disces si forte requiris.
Tales incessent cōmunio tollitur ipis.
Vinctū pontificis non solues tu moriturū.
Morte facit penas noli ꝓponere quātum.
Si sit solēne dirimit cōnubia votū.
Sposa ligat sponsū ꝓe non est tn̄ vxor.
Soluit disparitas cultus cōnubia queqz.
Jungitur hec alij si respuit illa manere.
Testatur bigamū sacer augustinꝰ eundē.

Viros coniugij psone dissipat error.
Tantū condito potent si vilior exit.
Ius cōtracta prius non soluit federa. sed post.
Parui ēhere nequnt spōsalia iure.
Spūalis naturali non sociatur.
Vxoris q̄ sue cognatus non sociatur.
Mādatur clādestina ne cōnubia fiant.
Pollutā vetat hec a morte fraude parentē.
Si datur in vita post quādo placet redit illā.
Vt nulli nubat nisi patris sponsio fiat.
Ducere lex phibet in cōiugio meretrices.
Obstat cōiugio sacro cōplenda libido.
Cum sit liber anus non spōdeat hac pater eius.
Tangere ne liceat aliam quā stirps sibi fiat.
Reuera sine mente caro nunq̄ violatur.
In simili lapsu non hanc dimittet adulter.
Nullā dum viuit hec hic pro cōiuge ducat.
Alter non peccet quo dānetur minus alter.
Frigidus est alij tūc non sociabit vlli.
Vir non abiciat sine iudicio mulierē.
Tercia si credis purgat ofessio crimē.
Purgat secretū cordis cōtritio crimen.
Et pfecto semel dilectio non cadit vnq̄.
Nemo semel si pēituit bene pēitet vltra.
Ista pbat dimissa semel pcta tenen.
Magna cautela quiuis pensare tenetur.
Debeat eē gemens a qualis vulnera purgans.
Omnes baptismi maculas quo tergere possit.
Dum tamen in vita post morte ducere vitam.
Vt vir non oret vxor si debita querit.
Mens vtrusq̄ nisi fit non bene cōtinet alter.
Tuta manet viuente viro que nescia nupsit.
Vult leo si venit hic redit hec retinens q̄ prorē.
Cognata ꝓpam nemo pro cōiuge ducat.
Omnes vxoris osanguineos reprobabis.
Nunc septēnor graduū distinguitur ordo.
Vt que status hoīs sic est generatō quarta.

Truncus ponitur hic cum ramis vt voet.
In testes recipi monstrat tibi sexta parentes.
Tangitur hic q̃ non incestu gignitur heres
Vtitur hec in quo dispensandū licitū sit.
Aut si farus subeat cogetu. illa reuerti.
Susceptā sobolem vetat affini sociandā.
Tunc raptus fiet cum vi deducitur illa.
Coniugetur ei purgatio crimine raptus.
Cōsecrat ecclias dñi distinctio prima.
Panis sacrati fert sacramēta secūda.
Tercia dat ferias nobis ieiunia datq̃.
Baptismaq̃ voet tēpus distinctio quarta.
Cōfirmat sacrat officijs ieiunia laudat.
Pneumate vnato cōcludit fine beato.

Explicit decretū versificatū.

Liber decretorū distinctus est in tres ptes. Quarū prima vocat distinctōes. Et hmōi sūt centū ⁊ vna.

In p̄mis duabo distinctōibo tractat magister Gratianus de iure ponēdo iuris diuisiōem. sb̄diuisiones ⁊ diuersarū specierū drn̄tias ⁊ inuenīetias.

In tercia. q̄d sit canon. q̄d priuilegiū. ⁊ q̄d officiū legū.

In q̄rta. q̄re leges facte sunt ⁊ q̄les ee debeāt. ⁊ qn̄ de eis vel secōm eas sit iudicandū. ac de q̄drageſimali obseruatōe.

In q̄nta. de muliere emixa vel menstruosa.

In sexta. de multiplici genere illusionum.

In septia. de cōditorib legū.

In octaua. q̄ veritati ⁊ rōni sit cōsuetudo postponēda.

In nona. q̄ tribunalia regum sacerdotali sunt ptāte subdita. ⁊ q̄ pōtifex ⁊ reges sese indigēt.

In decia. q̄bo legibo impatorū sit obtempandū. ⁊ q̄ mēdacia scriptorū non sūt admissa canonibus. q̄ si qn̄ inueniātur sūt corrigēda in opusculis tractatorū.

In. xi. q̄ vsus ⁊ cōsuetudo legum ⁊ canonū non vincāt. ⁊ q̄ cō. ob.

In. xii. ⁊ cōsuetudinem more q̄sq̄ modū psallēdi dēt tenere.

In. xiii. q̄ minus malū est eligēdum.

In. xiiii. q̄ nō sūt aliq̄ omittēda delicta a nob ne alij g̃uiora omittāt ⁊ cōscij valeāt temperi.